

MEMORANDUM

VOORSTELLEN NAAR AANLEIDING VAN DE
REGIONALE, NATIONALE EN EUROPESE VERKIEZINGEN

26 MEI 2019

INHOUD

Inleiding

A. In de wachtkamer voor een nieuw zorgmodel

1. Wie zorgt voor de mantelzorger?
2. Dokter, mag ik ook iets zeggen?
3. Hallo, is daar iemand?
4. Zorg voor de patiënt, begin bij jezelf

B. Ons beste exportproduct: de Verlichting

5. Liefde is blind, mag het even?
6. Geen feiten zonder wetenschap
7. Persvrijheid? Geen commentaar
8. Mijn lichaam, mijn keuze
9. Van god los, *et alors?*
10. Verboden te vloeken
11. Mag ik ook een bank vooruit?
12. Tijd voor klimaatactie

C. Kwestie van ethiek, kwestie van zelfbeschikking

13. Baas over eigen buik
14. Een regeling voor draagmoeders
15. Verruim de euthanasiewet
16. Robots & humanisme

D. Mensen migreren

- 17. Bescherm ook de minder- en ongelovigen
- 18. Van de regen in de drop?

E. Een échte onderwijs hervorming

- 19. Een basisrecht is voor iedereen toegankelijk
- 20. Maak van alle netten één
- 21. Meester, ik zit niet goed in mijn vel
- 22. Onderwijs in publieke jeugdinstituten
- 23. Zedenleer geeft je vleugels

F. Levensbeschouwing in een diverse samenleving: kom onder de kerktoren uit

- 24. De gewesten
- 25. Het land

G. Schuld en boete anno 2019

- 26. Een menselijke strafuitvoering

H. De seculiere rechtsstaat

Inleiding

Beste lezer,

De politieke partijen zullen weldra regeerakkoorden onderhandelen en afsluiten. deMens.nu wil ook haar verzuchtingen en bekommernissen meegeven aan de verkozenen en hun partijkaders.

Het vrijzinnig humanisme staat onversneden voor de waarden van de Verlichting. Voorop staan respect voor de fundamentele rechten die iedereen als mens heeft.

Wij staan ook voor meer vrijheid, binnen de grenzen die het samenleven bevorderen. Wij ijveren wel voor échte vrijheid. Dat is niet alleen je zin kunnen doen. Vrijheid is immers vaak een kwestie van hulp en van beschikking over middelen. Wij vragen bijvoorbeeld aandacht voor hoe toenemende zorgafhankelijkheid, met de hulp van anderen, toch in persoonlijke regie kan worden gehouden.

Wij zien ook bedreigingen voor wat verworven leek, zoals de vrijheid van expressie. We moeten plaats maken voor bevrijdende in plaats van knechtende toepassingen van nieuwe technologieën, zoals de ontwikkeling van robotica en AI ons leren.

En laat ons eindelijk werk maken van een faire verdeling van de middelen over de erkende levensbeschouwingen.

Ik wens u veel leesplezier en kijk uit naar mogelijke samenwerkingen!

Hartelijk,

Prof. dr. Freddy Mortier
Voorzitter deMens.nu

A. In de wachtkamer voor een nieuw zorgmodel

1. Wie zorgt voor de mantelzorg?

Vlaanderen telt zo'n 600.000 mantelzorgers. Liefst 1 op 10 Vlamingen verleent een informele vorm van zorg, vanuit een familiale, sociale of emotionele binding. Mantelzorg vraagt veel engagement en tijd. Toch krijg je er geen loon of verlof voor, zoals bij een job.

Sommige mantelzorgers nemen huishoudelijke taken over, anderen helpen ook bij de persoonlijke verzorging of de administratie. Soms staat de mantelzorg de zorgbehoevende voortdurend bij. De toegevoegde waarde van de mantelzorg in Vlaanderen is van onschatbare waarde. Ze is in elk geval onbetaalbaar. We zijn blij dat de Vlaamse overheid het maatschappelijk belang van mantelzorgers erkent en hen met het mantelzorgplan 2016-2020 goed wil ondersteunen.

In het bijzonder is er nood aan:

- initiatieven die mantelzorgers psychosociaal ondersteunen: zij overschrijden vanuit hun band met de patiënt vaak de eigen draagkracht. Hierdoor valt de zorg volledig weg, alsook de energie en ruimte om liefhebbende partner, dochter, zoon, ... te zijn van de patiënt. Peil proactief naar hun ondersteuningsnoden en lenig die tijdig;
- duidelijke informatie over relevante wetgeving en mogelijke ondersteuningsvormen. Voorzie ook hulp bij het regelen van alle administratie die hierbij komt kijken.

2. Dokter, mag ik ook iets zeggen?

Al decennia ijvert de georganiseerde vrijzinnigheid voor meer autonomie en zelfbeschikking voor patiënten en personen met een zorgbehoefte. Het stemt ons hoopvol te lezen dat de allereerste doelstelling van het decreet houdende de Vlaamse sociale bescherming dezelfde ijver toont.

De sleutel is patient empowerment. De relatie tussen arts of zorgverlener en patiënt is te vaak onevenwichtig. We kunnen pas spreken van autonomie en zelfbeschikking wanneer de patiënt zelf beslissingen kan nemen op basis van informatie over zijn gezondheid. Dat kan door een eerlijke dialoog tussen arts en patiënt - een dialoog tussen expertise en aanvoelen. Pas dan kan de patiënt terug een gevoel van controle krijgen over wat hem als zieke overkomt.

deMens.nu vraagt om:

- artsen op te leiden om patiënten zo goed mogelijk te ondersteunen in het maken van autonome keuzes;
- initiatieven die patiënten gezondheidsvaardigheden bijbrengen voldoende te ondersteunen;
- patiëntenorganisaties te betrekken bij beleidsprocessen.

3. Hallo, is daar iemand?

Volgens het Nationaal geluksonderzoek van de Universiteit Gent voelt bijna de helft van de Belgen zich eenzaam. De gevolgen kunnen verstrekkend zijn voor het lichamelijke en mentale welzijn. Wie zich eenzaam voelt, heeft maar liefst vier keer meer kans om ongelukkig te zijn.

Eenzaamheid en sociaal isolement zijn met elkaar verweven, het één leidt tot het ander. Of het nu de spreekwoordelijke kip of het ei is, doet er weinig toe. De oplossing is sowieso geschakeerd.

Vooraf de omgeving kan een sleutelrol spelen. Mensen verglijden immers langzaam in eenzaamheid, waardoor die evolutie minder snel opvalt. Mensen die tot dezelfde lokale gemeenschap behoren, kunnen de kanarie in de koolmijn zijn. Buurtorganisaties, vrijwilligersverenigingen, huisartsen, apothekers, de lokale middenstand, postbodes: allen kunnen ze een waakzaam oog zijn, mits ze daar zelf toe ondersteund worden.

Onontbeerlijk voor een gecoördineerde aanpak op lokaal niveau zijn:

- een goed gekend centraal aanspreekpunt waarbij iedereen kan melden dat iemand vermoedelijk eenzaam is;
- een georganiseerde aanpak van het probleem door de verschillende welzijnsorganisaties en verenigingen die lokaal actief zijn;
- een georganiseerde aanpak over verschillende beleidsdomeinen en -niveaus heen;
- steun voor lokale projecten die het sociale netwerk van mensen trachten te versterken en zo aan preventie doen.

Bronnen: memorandum Ouderenraad 2019, nationaal geluksonderzoek

4. Zorg voor de patiënt, begin bij jezelf

Onze hulp- en zorgverleners zorgen voor de gemeenschap, maar wij als gemeenschap moeten ook voor hen zorgen. De cijfers liegen er niet om: één op de vijf artsen loopt risico op een burn-out, bijna veertig procent van de verplegers zou niet meer voor hetzelfde beroep kiezen en vijftien procent neemt op wekelijkse basis geneesmiddelen om de job nog uit te kunnen oefenen. Een even verontrustende als onhoudbare situatie. Zeker omdat de vraag naar zorg en hulpverlening enkel zal toenemen. Ons zorgmodel is toe aan een broodnodige update.

Misschien moeten we zelfs durven denken aan een volledig nieuw model. Maar dat gaat niet van vandaag op morgen.

Naast de vraag om ons zorgmodel opnieuw te durven ontwerpen, vraagt deMens.nu het invoeren van flankerende maatregelen om onze zorgverleners te helpen.

- Pak de drempels aan die de toegang tot de zorgopleiding bemoeilijken.
- Doorbreek de stereotypen rond het beroep van de zorgverlener.
- Geef de zorgverleners de tijd om terug aandacht te hebben voor het intermenselijk aspect van hun job.
- Investeer meer in het psychosociaal welzijn van de zorgverlener.
- Geef de zorgverleners de ruimte om hen mee het zorgbeleid in Vlaanderen, maar ook op het niveau van de zorginstelling, vorm te geven.
- Maak het voor burgers makkelijker om hun steentje bij te dragen in het zorgmodel van morgen.

Ons beste exportproduct: de Verlichting

Gelijkheid betekent in de eerste plaats dat iedereen de vrijheid heeft om anders te zijn. Dat is een grondslag van vrijzinnig humanisme en van onze keuze voor een staat die zelf een neutrale positie inneemt. Zonder de vrijheid zelf je leven in te richten, is er geen intrinsieke motivatie om aan de samenleving deel te nemen. Meer nog, de afwezigheid van die vrijheid laat ruimte voor discriminatie.

De vrijheid je eigen weg te zoeken, begint bij de vrijheid van denken, ergo het principe van vrij onderzoek. Dat is enkel verzoenbaar met een staat waar iedereen gegarandeerd gelijk is voor de wet - waar dus scheiding van kerk en staat is gevestigd.

jaar Universele Verklaring van de Rechten van de Mens

DE UNIVERSELE VERKLARING VAN DE RECHTEN VAN DE MENS WERD OP 10 DECEMBER 1948 DOOR DE VERENIGDE NATIES AANGENOMEN. DE TEKST IS TOT VANDAAG ONGEWIJZIGD EN DAT IS GOED ZO. 70 JAAR, NOG ALTIJD EVEN STRAF.

ARTIKEL 1
Alle mensen dragen het gelijke in waardigheid en rechten. Zij zijn begiftigd met redelijkheid en geweten, en behoren zich tegen elkaar te openbaar voor broederlijke verhoudingen.

ARTIKEL 2
Elke staat heeft de plicht om alle rechten van de mens te waarborgen. Het is de plicht van de mens om deze rechten te eerbiedigen. Het is de plicht van de mens om deze rechten te eerbiedigen. Het is de plicht van de mens om deze rechten te eerbiedigen.

ARTIKEL 3
Elke mens heeft het recht op leven, vrijheid en lichamelijke onschendbaarheid van zijn persoon.

ARTIKEL 4
Niemand zal in slavernij of dwangarbeid gehouden worden. Slavernij en slavernijachtige praktijken worden verboden.

ARTIKEL 5
Niemand zal onderworpen worden aan wetteloosheid, noch aan wetteloos gebruik van de wet.

ARTIKEL 6
Elke mens heeft, voor de wet, het recht op een eerlijke openbare hoorzitting.

ARTIKEL 7
Elke mens heeft het recht op een eerlijke openbare hoorzitting.

ARTIKEL 8
Elke mens heeft het recht op een eerlijke openbare hoorzitting.

ARTIKEL 9
Niemand zal wetteloos worden vervolgd, gevangen, geïmporteerd of verboden.

ARTIKEL 10
Elke mens heeft het recht op een eerlijke openbare hoorzitting.

ARTIKEL 11
Elke mens heeft het recht op een eerlijke openbare hoorzitting.

ARTIKEL 12
Niemand zal wetteloos worden vervolgd, gevangen, geïmporteerd of verboden.

ARTIKEL 13
Elke mens heeft het recht op een eerlijke openbare hoorzitting.

ARTIKEL 14
Elke mens heeft het recht op een eerlijke openbare hoorzitting.

ARTIKEL 15
Elke mens heeft het recht op een eerlijke openbare hoorzitting.

ARTIKEL 16
Elke mens heeft het recht op een eerlijke openbare hoorzitting.

ARTIKEL 17
Elke mens heeft het recht op een eerlijke openbare hoorzitting.

ARTIKEL 18
Elke mens heeft het recht op een eerlijke openbare hoorzitting.

ARTIKEL 19
Elke mens heeft het recht op een eerlijke openbare hoorzitting.

ARTIKEL 20
Elke mens heeft het recht op een eerlijke openbare hoorzitting.

ARTIKEL 21
Elke mens heeft het recht op een eerlijke openbare hoorzitting.

ARTIKEL 22
Elke mens heeft het recht op een eerlijke openbare hoorzitting.

ARTIKEL 23
Elke mens heeft het recht op een eerlijke openbare hoorzitting.

ARTIKEL 24
Elke mens heeft het recht op een eerlijke openbare hoorzitting.

ARTIKEL 25
Elke mens heeft het recht op een eerlijke openbare hoorzitting.

ARTIKEL 26
Elke mens heeft het recht op een eerlijke openbare hoorzitting.

ARTIKEL 27
Elke mens heeft het recht op een eerlijke openbare hoorzitting.

ARTIKEL 28
Elke mens heeft het recht op een eerlijke openbare hoorzitting.

ARTIKEL 29
Elke mens heeft het recht op een eerlijke openbare hoorzitting.

ARTIKEL 30
Elke mens heeft het recht op een eerlijke openbare hoorzitting.

Affiche gebruikt tijdens de mens:nu campagne (2018) die de 70ste verjaardag van de UVRM viert

Lees ze ook op www.deMens.nu/70jaarUVRM

de mens:nu
is vrijzinnig humanistisch

5. Liefde is blind, mag het even?

Europa is een voorbeeld voor de rest van de wereld inzake respect en rechten voor de LGBTQI-gemeenschap. Dat is niet vanzelf gebeurd. Proactief opkomen voor het principe van gelijkheid, aandacht voor genderdiversiteit in officiële documenten en het verbod op discriminatie op basis van genderidentiteit zijn enkele voorbeelden van pionierswerk. Het is goed dat een supranationale instelling als de EU een duidelijke positie inneemt.

Voor zelfgenoegzaamheid of achteroverleunen is helaas geen plaats. Zo zijn we onder meer - maar niet alleen - bezorgd om de opkomst van religieuze conservatieve fundamentalistische groepen. Deze ageren fel tegen LGBTQI-rechten.

We vragen:

- de Europese beleidsmakers om de horizontale antidiscriminatie-richtlijn goed te keuren, zodat er een wettelijke basis is om discriminatie op basis van seksuele geaardheid in alle aspecten van het dagelijkse leven te veroordelen;
- om de rechten van de LGBTQI-gemeenschap expliciet mee te nemen in de variabelen die kunnen leiden tot sancties bij de oprichting van een monitoring-instantie voor de rechtsstaat en de democratie;
- een versterking van de acties tegen online vervolging van de LGBTQI-gemeenschap.
- aangepast onderwijs, zodat LGBTQI kinderen en kinderen van LGBTQI-ouders zich vrij kunnen ontwikkelen zonder discriminatie of vervolging. Voorkom stigmatisering in komende generaties door de diverse gender realiteit op te nemen in schoolprogramma's;
- sterkere maatregelen om discriminatie van transgenders, intersekse personen, genderidentiteit en genderexpressie tegen te gaan. De erkenning als transgender of intersekse persoon mag niet afhangen van psychologische vormvereisten;
- dat staten rekening houden met het feit dat bepaalde seksuele identiteiten vervolgd worden als misdadig in het land van herkomst van LGBTQI-mensen die om asiel en bescherming vragen.

6. Geen feiten zonder wetenschap

Wetenschappelijk onderzoek behoort tot de kern van de Verlichting, voor zover het steunt op het principe van vrij onderzoek - de wetenschappelijke methode, de rede, experimentatie en bewijs binnen het kader van wettelijke verplichtingen en ethische standaarden inclusief.

We vragen daarom dat:

- financiering van innovatie door de Europese Unie (Horizon Europa) steunt op een ethisch kader dat gedragen is door publiek en democratisch debat;
- Europees wetenschappelijk onderzoeksbeleid stamcelonderzoek blijft ondersteunen, vrij van religieuze inmenging;
- het voorstel van de Commissie om het middenveld meer te betrekken bij de ontwikkeling van het Europees onderzoeksbeleid gehoor krijgt;
- een versterking van het luik “Maatschappij veilig en inclusief” in het toekomstig kaderplan voor onderzoek, zodat ook financiering van thema’s zoals geschiedenis, democratie, cultureel patrimonium, economische transformatie en cybersecurity een bijdrage kan leveren;
- de rol van ethische en sociale wetenschappen wordt opgenomen in opkomende thema’s zoals artificiële intelligentie, genetica en nanotechnologie.

7. Persvrijheid? Geen commentaar

Vrijheid van pers is cruciaal voor de democratie. Zonder mogelijkheid om argumenten te vergelijken, kan de burger zich geen kritische mening vormen. Wij betreuren het misbruik van de term 'fake news' in het politiek debat en de toenemende aanvallen op de (fysieke) integriteit van kritische journalisten. Het platform van de Raad van Europa voor de bescherming van journalisten meent dat "meer dan de helft van misbruiken tegen journalisten uitgevoerd zijn door staatsstructuren".

deMens.nu pleit voor:

- een versterking van mechanismen en onafhankelijke organisaties die de persvrijheid en het mediapluralisme in de Europese lidstaten monitoren;
- impulsen voor de lidstaten om een medialandschap te ontwikkelen zonder monopolies of quasi-monopolies;
- een Europees beleid dat burgers toelaat zich gemakkelijk en transparant te informeren over financiering van de media die ze consumeren;
- een klimaat waarin journalisten serene hun werk kunnen doen zonder te vrezen voor hun veiligheid of financiële, politieke en morele druk te ervaren;
- Europese steun om de mediawijsheid van de bevolking te versterken, in het bijzonder op het vlak van nieuwe media.

8. Mijn lichaam, mijn keuze

Het internationaal recht voorziet dat EU-lidstaten verplicht instaan voor een gezondheidszorg die alle vrouwen toegang geeft tot seksuele reproductieve rechten - betaalbaar en van goede kwaliteit.

Mei '68 ten spijt hebben nog steeds veel vrouwen in Europa geen toegang tot dit basisrecht. Wetten en praktijken zijn doordrongen van ongelijkheid en genderstereotypes. Ze beperken de autonomie, waardigheid en intimiteit van vele vrouwen. Er is zelfs sprake van achteruitgang: minder toegang tot moderne contraceptie, vrijwillige zwangerschapsafbreking, seksuele opvoeding. Ultraconservatieve religieuze bewegingen zijn in volle expansie. Zij willen de ethische klok terugdraaien.

- deMens.nu pleit voor een legalisering van het recht op zwangerschapsafbreking op vraag van vrouwen. Een inventaris van alle hindernissen op het pad van vrouwen die hun seksuele en reproductieve rechten willen uitoefenen, is een goed startpunt.
- Wanneer een medisch geschoold persoon weigert bepaalde handelingen uit te voeren, moet een redelijke termijn worden voorzien waarbinnen de vrouw wél toegang krijgt tot de dienstverlening, zeker als het gaat over anticonceptie of abortus.
- Wij vragen ook dat elke lidstaat betaalbare en moderne contraceptie mogelijk maakt.
- Kwaliteitsvolle zorgverlening tijdens de bevalling is eveneens een must. Alle vormen van obstetrisch geweld moeten worden bestreden.
- Alle vrouwen moeten toegang hebben tot effectieve verweermiddelen tegen de inbreuken op hun seksuele en reproductieve rechten.
- We vragen tenslotte dat de Europese Unie zich engageert voor seksuele voorlichting in de scholen. Standaarden en kwaliteitscontroles horen hierbij. Deze opvoeding omhelst ook kennis over seksuele overdraagbare ziektes, moderne relatievormen, seksuele emancipatie, respect en wederzijdse instemming.

9. Van god los, *et alors?*

De vrijheid van religie en van geloof wordt soms ook de vrijheid van denken, van geweten of van geloofsovertuiging genoemd. Wat niet iedereen weet, is dat dit Europees (Art.9 EVRM) en internationaal (o.a. Art. 18 UVRM) gewaarborgd recht ook het recht inhoudt van geloof te veranderen, uit je geloof te stappen en zelfs eenvoudigweg geen geloof te hebben.

De EU heeft geïnvesteerd in de promotie van de vrijheid van geloof buiten haar grenzen, met de creatie van een Speciaal Gezant. Helaas spannen religieuze lobby's en politieke groepen zich in om deze vrijheid strikt te interpreteren, opdat het recht om niet te geloven uit de boot zou vallen.

Deze enge interpretatie kan verstrekkende gevolgen hebben - bijvoorbeeld in landen waar kerk en staat niet strikt gescheiden zijn - en zelfs leiden tot ernstige mensenrechtenschendingen. Vrouwen, vrijzinnig humanisten, atheïsten en mensen met een genderidentiteit afwijkend van de heersende norm, zijn er het eerste slachtoffer van. De EU moet inspanningen leveren om de volledig draagwijdte van dit fundamenteel recht te laten gelden.

10. Verboden te vloeken

Door de vrijheid van meningsuiting geef je als samenleving te kennen dat elke burger mag denken wat hij wil, en dat iedereen ook mag zeggen wat hij denkt. Denken zonder dogma's dus, en daar knelt het schoentje voor landen, regio's en gemeenschappen die op autoritaire of religieuze leest (of beide) zijn geschoeid. Die stellen een kritische opstelling jegens religie buiten de wet door de installatie van blasfemie- en apostasiewetten.

deMens.nu wil dat de Europese Unie de vrijheid van meningsuiting buiten haar grenzen promoot en blasfemiewetten aan de kaak stelt via haar diplomatieke delegaties. Uiteraard moet Europa zelf het goede voorbeeld geven. Landen zoals Griekenland, Polen en Spanje hebben nog steeds religieuze inperkingen op de vrijheid van meningsuiting in de vorm van blasfemie wetten. We pleiten uiteraard voor een afschaffing van deze vrijheidsberovende wetten.

11. Mag ik ook een bank vooruit?

In 2016 liepen ruim 117.5 miljoen Europeanen risico op sociale uitsluiting of bevond zich in armoede. Werkloosheid is ook niet van de baan, ondanks de jaren van economische groei. De sociale uitdaging bestaat er meer dan ooit in om een Unie uit te bouwen waarvan de economieën ten dienste staan van de burgers en niet omgekeerd.

deMens.nu pleit ervoor dat:

- de Europese Unie het huidige soberheidsbeleid de rug toekeert door de boekhoudkundige regels voor publieke investeringen te versoepelen. Zo kunnen sociale uitgaven daadwerkelijk als de investeringen die ze zijn, worden begroot;
- de strijd tegen ongelijkheid een prioriteit wordt bij het opstellen van de meerjarige begroting. Een minimumsalaris moet worden vastgelegd op 60% van het nationaal mediaan salaris. Geleidelijk aan moet worden gestreefd naar een Europees minimumsalaris;
- discriminatie op de arbeidsmarkt, loonkloven en glazen plafonds en gebrekkige toegang tot ouderschapsverlof worden aangepakt.

Ook de inspanningen voor de jobkansen van jongeren moeten worden opgevoerd. Het luik "inclusief werk" van de Europese 2020-strategie moet daarom sneller worden uitgerold, het collectief sociaal overleg versterkt. Sociale dumping kan dan weer enkel worden bevochten met een adequaat wettelijk kader.

Goede publieke dienstverlening versterkt sociale banden en is een wapen in de strijd tegen ongelijkheid. Onze strijd voor sterk publiek onderwijs voor iedereen is een sprekend voorbeeld. Sociale diensten liberaliseren kan gemeenschappen ontwrichten. Wetgeving over diensten van algemeen en algemeen economisch belang moet correcte financiering verankeren. Alleen zo kunnen deze dienstverleners de principes van universaliteit en gelijke toegang garanderen. Toegang tot water en energie moeten wettelijk worden gegarandeerd.

12. Tijd voor klimaatactie

Het vrijzinnig humanisme heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan het uitbreiden van de empathische cirkel. De voorbije eeuwen heeft de strijd om gelijke rechten een ware kwantumsprong gemaakt. Slavernij werd afgeschaft, racisme werd streng veroordeeld en minderheden worden door internationale, juridisch vaak afdwingbare, afspraken beschermd. 'De ander' heeft respect afgedwongen en staat - al is dat helaas nooit en nergens helemaal verworven - op gelijke voet met onszelf.

Voor deMens.nu is er geen twijfel mogelijk dat 'de ander' ook toekomstige generaties en andere soorten omhelst. We delen ook met hen deze planeet. Een planeet die door menselijke activiteit veranderingen ondergaat op het vlak van klimaat en waarvan de natuurlijke grondstoffen aan sneltempo worden verbruikt.

De vraag is niet of we pessimistisch of optimistisch tegen het klimaatprobleem moeten aankijken. De vraag is welke keuze wij hier en nu maken: om gelaten te blijven toekijken? Of om dit samen daadkrachtig aan te pakken en te tonen dat wij als soort echt in staat zijn om vooruitgang duurzaam te maken?

Wij pleiten alvast voor dit

- Ontwikkel een doorgedreven klimaatbeleid en maak afspraken over de grenzen van legislaturen en partijen heen.
- Betrek de privésector in het terugdrijven van broeikasgassen.
- Bestraf milieumisdrijven strenger.

C. Kwestie van ethiek, kwestie van zelfbeschikking

13. Baas over eigen buik

Tot 1990 was abortus in België verboden. Clandestiene abortussen veroorzaakten ernstige letsels bij vrouwen, soms met de dood tot gevolg. Vrijzinnig humanisten streden hard voor het zelfbeschikkingsrecht van de vrouw, voor het recht om zelf over haar lichaam te beslissen.

De wet van 3 april 1990 plaveide de weg voor een veilige zwangerschapsafbreking voor vrouwen in nood. Abortus bleef echter bestaan als een misdrijf, 'een moreel laakbare daad'. **Bovendien schiet de wet tekort. In 2017 alleen al reisden honderden vrouwen gedwongen naar Nederland voor een zwangerschapsafbreking na de termijn van 12 weken. De overheid laat al die vrouwen in de kou staan, want zij draaien zelf op voor de kosten van een zwangerschapsafbreking in het buitenland. De meest kwetsbare vrouwen kunnen zich deze trip niet eens veroorloven. Met alle gevolgen van dien.**

De wet van 15 oktober 2018 haalde abortus op papier uit het strafwetboek. Dat de noodsituatie werd geschrapt, de arts voortaan een doorverwijsplicht heeft en er een strafbaarstelling is voor de zogenaamde 'abortushekelaars', is een stap in de goede richting. De weg is echter nog lang. Wie de wettelijke voorwaarden niet naleeft, hangt nog steeds dezelfde straffen boven het hoofd. Bovendien blijft de termijn van twaalf weken na de bevruchting zo goed als intact. Enkel wanneer de eerste raadpleging gebeurt minder dan zes dagen voor het einde ervan, komt er een pro rata verlenging. Ook die bedenktijd van zes dagen blijft behouden, tenzij er medische redenen zijn.

deMens.nu pleit voor een algemene hervorming van de abortuswetgeving naar een modern, eigentijds ethisch kader dat de rechten van de vrouw en het toekomstig kind optimaal balanceert.

Dat betekent:

- dat er voorzien wordt in een volledige decriminalisering van de procedure;
- het optrekken van de huidige termijn naar 20 weken;
- het reduceren van de reflectieperiode tot 48 uur.

14. Een regeling voor draagmoeders

Draagmoederschap is een complex psychologisch, praktisch en juridisch gebeuren. Daarom is er nood aan een goede omkadering. Het gaat om vrijheid en zelfbeschikking, maar evengoed om het vermijden dat draagmoederschap een commercieel gegeven wordt - wat niet weg neemt dat een kostenvergoeding wel kan. Daarom is een goede screening, zoals dit nu al gebeurt in de fertiliteitscentra, van kandidaat draagmoeders nodig, net als duidelijke afspraken.

Omdat wetgeving ontbreekt, valt draagmoederschap in ons land onder het familiaal recht. Dat betekent dat ofwel de echtgenoot van de draagmoeder zijn vaderschap moet betwisten en dat van de wensvader gerechtelijk moet worden vastgesteld. Ofwel moet er een adoptieprocedure worden opgestart. Dit kan pas twee maand na de bevalling en het hele proces neemt al gauw een à twee jaar tijd in beslag.

Hoewel de baby tijdens de procedure al bij de wensouders kan leven, zijn zij nog niet de wettelijke ouders. Dat creëert heel wat praktische en juridische problemen. Bovendien bestaat de kans dat de draagmoeder weigert de baby af te staan of dat de wensouders alsnog – om welke reden dan ook – weigeren de baby op te nemen in het gezin. Het spreekt voor zich dat noch de ouders, noch het pasgeboren kind, die onzekerheid verdienen.

Dankzij de fertiliteitscentra verlopen draagmoederschappen in België vrij goed, zelfs bij afwezigheid van een wettelijk kader. Maar niet alle draagmoederschappen verlopen via die centra. De onzekerheid drijft wensouders soms naar het buitenland, waar niet altijd een duidelijk verbod is op commercieel draagmoederschap of waar er problemen ontstaan met visums en adoptieprocedures. Denk maar aan baby D in 2005. Tot op vandaag zijn de wonden nog niet geheeld bij alle betrokkenen.

Duidelijke richtlijnen op basis van expertise die men binnen de fertiliteitscentra heeft opgebouwd zijn voor draagmoederschap in België dan ook noodzakelijk.

- Zorg voor strikte toegangsvoorwaarden en maak het commercialiseren van dit proces strafbaar.
- Definieer draagmoederschap als een uitzonderlijk middel tot medisch begeleide voortplanting.
- Laat het verplicht via een erkend fertiliteitscentrum begeleiden. Zo verzeker je dat de betrokkenen door een professioneel multidisciplinair team begeleid worden.
- Voorzie een door de rechtbank of notaris gehomologeerde overeenkomst.
- Maak het mogelijk om de verwantschap wettelijk vast te leggen zonder adoptieprocedures.

15. Verruim de euthanasiewet

In 2002 nam de wetgever drie wetten aan die een grote impact hebben op het medisch recht in het algemeen en de medische beslissingen bij het levenseinde in het bijzonder. Het betreft de wet betreffende de rechten van de patiënt, de wet betreffende de euthanasie en de wet betreffende de palliatieve zorg.

Na tien jaar toepassing kon men een ruimte van vrijheid zien ontstaan dankzij de mogelijkheid van een open dialoog tussen patiënten en artsen en een humanisering van het levenseinde. Dit neemt niet weg dat het werk nog lang niet af is, zowel op wettelijk vlak als wat betreft de toepassing en de middelen.

De huidige euthanasiewet is een goede wet: patiënten hebben het recht om euthanasie te vragen. Toch bevat de wet bevat nog hiaten en botst zij bij haar toepassing op verschillende obstakels.

De Centraal Vrijzinnige Raad (CVR) vraagt dat bepaalde groepen personen kunnen beroep doen op euthanasie.

- Het betreft mensen die getroffen worden door een ongeneeslijke hersenaandoening in een vergevorderd en onomkeerbaar stadium (neurologische ziekten zoals Alzheimer, hersentumoren...) en die hun wil uitgedrukt hebben in een voorafgaande wilsverklaring betreffende euthanasie.

De CVR vraagt ook met aandrang:

- de onbeperkte geldigheid van de voorafgaande wilsverklaring euthanasie;
- de vereenvoudiging van de modaliteiten om deze wilsverklaring te registreren bij de gemeente en de opleiding van de ambtenaren die bevoegd zijn voor deze registratie;
- de doorverwijsplicht naar een collega voor de arts die euthanasie weigert uit te voeren met eveneens een kader met modaliteiten voor de uitoefening van de gewetensclausule die strikt persoonlijk moet blijven;
- het verbod op belemmeringen vanwege verzorgingsinstellingen of rusthuizen van de uitoefening van deze vrijheid en het opleggen van sancties aan instellingen die de wet niet respecteren.

16. Robots en humanisme

Wetenschappelijke en technologische ontwikkelingen hebben de leefwereld van de mens ingrijpend veranderd. Technologie weegt steeds zwaarder door in ons leven en zal deel uitmaken van veel antwoorden die we op maatschappelijke uitdagingen formuleren. Denk aan verouderende bevolking, stijgende gezondheidskosten, gezonder en beter werk, milieu, klimaatveranderingen, mobiliteit en energie.

Terzelfdertijd ontstaat een nieuwe uitdaging. Technologie is immers niet neutraal. Een op humanistische principes geënt ethisch kader dat de evolutie in dit domein begeleidt is cruciaal.

We schuiven samen met de werkgroep Homo Roboticus volgende aanbevelingen naar voor:

- Sensibiliseer het bewustzijn rond technologie en activeer open innovatie via multidisciplinaire debatten.
- Stimuleer technologische co-creatie over alle gebieden heen.
- Herverdeel arbeid tussen mens en technologie, beiden hebben hun plaats in de arbeidsmarkt van morgen.
- Ondersteun het loopbaanleren.
- Stimuleer het technologisch ondernemerschap.
- Hervorm het financieringsmodel van de verzorgingsstaat.
- Implementeer duurzaamheidsvereisten bij technologische ontwikkelingen naar analogie met de Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties.
- Creëer een ethisch technologisch charter.
- Vermijd technologische ongelijkheid.
- Karakteriseer technologie zodat de mens steeds weet dat hij met technologie interageert.
- Gebruik technologie op een ethische manier binnen het democratisch proces.

Over migratie is al veel inkt gevloeid. De levensbeschouwelijke dimensie van migratie maakt deel uit van het debat maar wat onderbelicht blijft is de kwetsbaarheid van wie nu net op de vlucht is voor het juk van religie. Migratie is complex, dus moeten een Europese en federale aanpak elkaar aanvullen.

17. Bescherm ook de minder- en ongelovigen

Denk even aan de vele autocratische regimes met een staatsgodsdienst. Vrijheid van geloof wordt in deze landen vaak niet gegarandeerd. Wie zijn of haar leven liever zin geeft zonder religie, kan dat recht in deze landen vaak niet uitoefenen, of moet zelfs vrezen voor de veiligheid.

Daarom pleiten we ervoor dat België in haar binnenlands- en buitenlands beleid waakt op de strikte scheiding tussen geloof en staatsstructuren bij de internationale partners. Blasfemie- en apostasiewetten zijn een flagrante schending van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens.

18. Van de regen in de drop?

Vluchtelingen die omwille van hun atheïsme het land van oorsprong zijn ontvlucht, voelen een grote sociale druk om hun levensbeschouwing geheim te houden. In welke opvangplek of lokale gemeenschap ze ook terechtkomen, de religie van de meerderheid van andere vluchtelingen domineert al gauw het sociale verkeer.

Sommige religieus geïnspireerde hulpverleningsorganisaties bieden zelfs enkel hulp indien de vluchteling 'het juiste' geloof volgt en stellen soms voor om zich te bekeren in ruil voor hulpverlening.

Onze samenleving onderscheidt zich net door het feit dat onze wetten en instellingen blind blijven voor de levensovertuiging van de burger, het is een van de sleutels tot vreedzaam samenleven. We vragen dat de staat zelf een voorbeeldfunctie vervult.

Daarom vragen wij:

- een consistente en gelijke behandeling van zij die niet-religieus zijn en zij die dat wel zijn, specifiek in de behandeling van dossiers van vluchtelingen;
- een strikte toepassing van de UVRM, de 'Treaty and bodies', de optionele protocollen en de speciale procedures die verbonden zijn aan het mensenrechtensysteem van de VN;
- een maximale internationale samenwerking die de internationale solidariteit versterkt en het tribalisme doorbreekt;
- dat de mobiliteit van mensen zo maximaal mogelijk gerespecteerd wordt.

Wat is precies de rol van onderwijs in de samenleving? Het antwoord op die vraag bepaalt hoe we dat onderwijs best organiseren. Bijzondere maatregelen voor kansengroepen maken daar altijd deel van uit.

De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens wijst alvast de weg: "Het onderwijs zal gericht zijn op de volle ontwikkeling van de menselijke persoonlijkheid en op de versterking van de eerbied voor de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden. Het zal het begrip, de verdraagzaamheid en de vriendschap onder alle naties, rassen of godsdienstige groepen bevorderen en het zal de werkzaamheden van de Verenigde Naties voor de handhaving van de vrede steunen."

De recente onderwijshervorming in Vlaanderen draaide echter vooral om eindtermen, ontwikkelingsdoelen en onderwijsvormen. Leerlingen voorbereiden op de arbeidsmarkt via kennisoverdracht stond centraal. Zelden ligt de focus op persoonlijke ontplooiing, geloof in jezelf, waarden, idealen, kritisch denken, samenwerken, zorg voor anderen en de kunst om een gelukkig en goed leven te leiden. Die focus maakt nochtans burgers die kunnen functioneren in een democratische samenleving en deze democratie gebruiken om meer rechtvaardigheid af te dwingen.

Het onderwijs moet jongeren vooral de nodige instrumenten geven om hun zin voor analyse, hun kritische geest en hun drang naar kennis te ontwikkelen zodat ze zich vol overgave in allerlei projecten kunnen storten.

19. Een basisrecht is voor iedereen toegankelijk

Aangezien betaalbaar onderwijs voor elk kind primordiaal is, vraagt deMens.nu hier bijzondere aandacht voor.

Verschillende maatregelen kunnen genomen worden:

- Maak het onderwijs volledig gratis en toegankelijk tot 18 jaar.
- Bied kwalitatieve maaltijden aan voor een lage prijs.
- Verplicht het secundair onderwijs elke maand een aparte factuur op te maken voor het geheel aan schoolkosten (materiaal, reizen, uitstappen, maaltijden...).
- Verhoog de inspraak van ouders en leerlingen zodat zij meer zicht krijgen op de aangerekende kosten en er meer reflectie mogelijk is. Maak ook meer werk van mechanismen om solidariteit tussen leerlingen voor schoolkosten te bevorderen.

20. Maak van alle netten één

We praten veel over ons onderwijs zonder de olifant in de kamer te benoemen: één officieel onderwijsnet zou ons veel beter in staat stellen elk kind alle toekomstkansen te geven. De schaalvoordelen zouden enorm zijn. Solidariteit tussen verschillende inrichtingen zou in de plaats komen van concurrentie. We zouden eindelijk afstand nemen van wat in wezen een anachronistisch model is: één dat niet inclusief werkt maar net segregert op basis van levensbeschouwing.

In een eengemaakt onderwijsnet kan de diversiteit tussen jongeren net volop stimuleren. En de levensbeschouwelijke vakken worden in dit net nog steeds gegeven omwille van hun hefboomfunctie naar actief burgerschap - ze vormen de schakel tussen keukentafelgesprekken en klasgesprekken. Het is de navelstreng tussen de twee voornaamste leefwerelden van elk kind.

21. Meester, ik zit niet goed in mijn vel

Volgens cijfers van de Vlaamse Jeugdraad uit 2016 zit zo'n 31,4% van de Vlaamse jongeren tussen 15 en 24 jaar niet goed in zijn vel. Alsof dat niet erg genoeg is, gaat het ook nog eens om een stijging met 5% ten opzichte van 2011.

Veren jongeren op na zo'n periode? Ook dat is niet vanzelfsprekend. 1 op 4 jongeren tussen 12 en 18 zou reeds aan zelfmoord gedacht hebben bij een tegenslag. Bijna 1 op 5 zegt dat ze de neiging hebben om zichzelf pijn te doen als ze zich ongelukkig voelen. De Vlaamse Scholierenkoepel legde een enorm gevoel van stress bloot in het middelbaar onderwijs.

De onderwijsomgeving kan zowel een deel van het probleem als van de oplossing zijn. Wij vragen:

- meer aandacht voor waarden die automatisch zullen leiden naar het beter in je vel voelen;
- meer aandacht voor het individueel groeiproces en minder op excelleren als enig zaligmakend doel;
- voor iedere leerling een aangepast traject waarbij rekening gehouden wordt met 3 basisprincipes: vrijheid, veiligheid en uitdaging;
- meer begeleiding voor leerkrachten om de focus te verleggen op waarden.

22. Onderwijs in publieke jeugdinstanties

Onderwijs is een belangrijk recht, zo belangrijk dat wij als samenleving kozen voor leerplicht. In ruil hebben wij als samenleving dan weer de plicht om het recht op vorming als een positieve vrijheid te behandelen.

Daarom vraagt deMens.nu:

- om de strijd tegen het schoolverlaten effectief te voeren. Het zijn immers vaak kinderen en jongeren die naar een publieke jeugdinstantie gestuurd worden die voortijdig afhaken;
- om het onderwijs in de publieke jeugdinstanties uit de categorie “huisonderwijs” te halen en er echt onderwijs binnen de publieke jeugdinstanties van te maken (met het aantal uren dat daarvoor voorzien is);
- om ervoor te zorgen dat elk onderwijs gegeven wordt door een leraar die over de nodige kwalificaties beschikt;
- om alfabetiseringscursussen en hulp van logopedisten te voorzien;
- om de samenwerking met scholen in de buurt van een publieke jeugdinstantie te bevorderen en – bij terugkeer van de jongere – hem/haar daadwerkelijk hulp te bieden om zo snel mogelijk een onderwijsinstelling te vinden.

Rekening houdend met bovenstaande aandachtspunten benadrukt deMens.nu dat ook de lerarenopleiding moet verbeterd en versterkt worden, met specifieke aandacht voor de omgeving waarin de leerkracht les zal geven.

23. Zedenleer geeft je vleugels

Het debat over de levensbeschouwelijke vakken laait bijwijlen hoog op. Maar zoals we eerder duiden, is dat slechts een onderdeelje van waar het echte debat op grote schaal zou moeten over gaan: het samenbrengen van alle middelen voor de vorming van een eengemaakt net, waar de levensbeschouwelijke diversiteit in onze samenleving in een veilige omgeving kan worden beleefd door elke jongere.

Tot het zover is, blijven wij het vak niet-confessionele zedenleer warm aanbevelen. Dit vak doet al jaar en dag een fikse duit in het zakje om jongeren aan te moedigen een open en ondervragende blik op zichzelf, de wereld en de interactie tussen beide te hanteren. De manier waarop het vak wordt ingericht, is zelf een proeve van die ingesteldheid. Het reikt de hand naar de andere levensbeschouwelijke lessen die naast haar in het gemeenschapsonderwijs worden georganiseerd en vertrekt daarbij zelf vanuit geen enkel dogma. Voorwaar de basis voor een échte dialoog op school.

- Behoud de twee uur voor het vak niet-confessionele zedenleer in het lager en secundair onderwijs.
- Zet in op een breed pedagogisch project met burgerschap voor iedereen.

F. Levensbeschouwing in een diverse samenleving: kom onder de kerktoren uit

24. De gewesten

De federale staat komt het toe erediens ten te erkennen. De gewesten organiseren en financieren het beheer van deze erkende erediens ten. Maar de erkende niet-confessionele levensbeschouwingen, waaronder het georganiseerd vrijzinnig humanisme, vallen tussen twee stoelen. Ze vallen niet onder de wet van 2001 die de overdracht van bevoegdheden regelt.

Erger nog is dat het hele systeem van financiering in feite nog steeds een doorslag is van het concordaat van 1801 en keizerlijke decreten. Onze seculiere staat berust dus nog steeds op Napoleontische afspraken. Dit verouderde, ontransparante en willekeurige kader botst met de fundamentele principes van ons grondwettelijk stelsel. Om maar één gevolg te duiden: de budgettaire krapte van gewestelijke en lokale overheden zet vitale levensbeschouwelijke gemeenschappen op een sober dieet, terwijl elders verlaten maar goed onderhouden kerken het landschap sieren.

De Vlaamse/Brusselse wetgever moet zich laten inspireren door het geheel van deze feiten als hij een nuttige en duurzame hervorming van de financiering van de erkende levensbeschouwingen beoogt.

deMens.nu vraagt een hervorming die steunt op de volgende principes:

- Gelijkheid en non-discriminatie: in dezelfde situatie, dezelfde financiering
- Controle en de transparantie
- Subsidiariteit van de overheidsfinanciering
- Rationalisatie

deMens.nu vraagt dat het Vlaamse Gewest/Brussels Hoofdstedelijk Gewest de nodige decreten/ordonnanties opstelt om het huidige systeem ten gronde te kunnen hervormen en de organieke structuren die belast zijn met het beheer van de materiële en financiële belangen van de levensbeschouwingen te rationaliseren, namelijk door:

- de modaliteiten van tussenkomst van de lokale overheden (hetzij de gemeente hetzij de provincie) te uniformiseren en de gelijke behandeling voor alle erkende levensbeschouwingen te garanderen;
- het aantal publiekrechtelijke instellingen te belasten met het beheer van de materiële en financiële belangen van de levensbeschouwingen te verminderen;

- de modaliteiten voor de erkenning van gebiedsomschrijvingen van de erkende erediensten te wijzigen teneinde nieuwe katholieke pastorale entiteiten op te richten die de oude parochies hergroeperen;
- de toewijzing van verlaten kerken aan de betrokken eredienst op te heffen, door de gebouwen te desacraliseren en geen taboes te hanteren op het vlak van reconversie.

deMens.nu vraagt uit respect voor de principes van gelijkheid en non-discriminatie dat:

- de lokale vrijzinnig humanistische verenigingen en de Vrijzinnige Centra middelen krijgen die de evenknie zijn van die voor andere levensbeschouwelijke verenigingen, niet het minst omwille van hun engagement in het lokale gemeenschapsleven en voor hun dienstverlening;
- het gewest waardige en aangepaste “neutrale” infrastructuur financiert, opdat élke burger op serene manier sleutelmomenten in het leven kan omkaderen (bijvoorbeeld een afscheids-, huwelijks-,geboorteplichtigheid, een viering van een wettelijk samenlevingscontract...).

25. Het land

Wanneer de staat kiest voor financiering van confessionele en niet-confessionele organisaties, moet deze financiering beantwoorden aan criteria van gelijkheid en transparantie. Vandaag steunt het Belgisch levensbeschouwelijk beleid op geen enkel wettelijk kader dat objectieve, vooraf bepaalde criteria vastlegt.

De CVR vraagt:

- een systeem aan te nemen dat steunt op gelijkheid, transparantie, budgetbeheersing en zich conformeert aan de evolutie van de instellingen in België. In die zin dient tot een herverdeling van de bevoegdheden tussen het federale en de gefederaliseerde entiteiten te worden beslist, en dit op gelijke wijze voor de erediensten en de niet-confessionele levensbeschouwingen;
- Tijdens de volgende legislatuur organieke wetten aan te nemen met als doel:
 - * ten overstaan van de levensbeschouwingen wettelijke en objectieve criteria voor de toegangsvoorwaarden tot overheidsfinanciering te bepalen, in het bijzonder de werkelijke representativiteit van een godsdienstige of niet-confessionele stroming en het democratisch karakter van de representatieve organen die de gesprekspartner zijn van de burgerlijke overheid;

- * wettelijke en objectieve criteria voor de modaliteiten van de verdeling van de budgettaire enveloppe vast te leggen die door de federale staat voor de directe uitoefening van de levensbeschouwing wordt toegekend. Deze verdeling moet op regelmatige tijdstippen herzien worden met de optie om de subsidiëring in te trekken wanneer de door de wetgever vastgelegde voorwaarden niet gerespecteerd worden;
 - * een effectieve controle te garanderen op de toekenning en het gebruik van de overheidssubsidies;
 - * op regelmatige tijdstippen een consultatie van de bevolking te houden via een wetenschappelijke opiniepeiling teneinde een rechtvaardigere en objectievere herverdeling van de bestaande federale budgettaire enveloppes te verzekeren, door rekening te houden met de door de bevolking uitgedrukte keuze.
- de oprichting en het behoud van één uniek representatief orgaan per federaal gesubsidieerde overtuiging;
 - het creëren van een echt statuut voor de levensbeschouwelijke en godsdienstige consulenten binnen de penitentiaire inrichtingen.

26. Een humane strafuitvoering

Begin 2019 veroordeelde een Brusselse rechtbank de Belgische staat voor de overbevolking in de gevangenissen van Vorst en Sint-Gillis. Helaas niets nieuws onder de zon. Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens heeft België al meermaals veroordeeld voor de leefomstandigheden van gevangenen.

Niet alleen binnen de muren, maar ook in de hoofden schiet de steun tekort. Er is een grote behoefte aan geestelijke gezondheidszorg, maar er is er te weinig en wat er is, is gefragmenteerd (zie bijv. het rapport van het Federale Kenniscentrum voor de Gezondheidszorg). Het gebruik van angstremmers, antidepressiva en andere psychofarmaca swingt de pan uit. Bovendien leidt een gevangenisstraf niet zelden tot bijkomende detentieschade. Detentieschade kan een hypotheek leggen op re-integratie en recidive tot gevolg hebben. Wat dan weer leidt tot propvolle gevangenissen. De vicieuze cirkel is rond.

De Basiswet van 12 januari 2005 betreffende het gevangeniswezen en de rechtspositie van de gedetineerden, beter bekend als de Wet Dupont, werd opgesteld om de detentieschade van vrijheidsstraffen te beperken of te voorkomen. Helaas is een deel van de wet 14 jaar na datum nog steeds niet ten uitvoer gebracht...

Kortom: de strafuitvoering in ons land staat haaks op de eisen die we stellen aan een humane samenleving. Een koerswijziging is nodig, inclusief maatschappelijk draagvlak. VZW De Huizen ontwikkelde een concept waarbij geopteerd wordt voor kleinschalige detentiehuisen ingebed in de maatschappelijke ruimte en woonkernen, met gedifferentieerde vormen van strafuitvoering. Men vertrekt van een plan op maat van de gedetineerde, niet op maat van het systeem. Dit is geen allesomvattende oplossing, maar wel een stap in de goede richting.

H. De seculiere rechtsstaat

Wie voelt zich werkelijk vrij in een samenleving waar de overheid een voorkeur toont voor deze of gene levensbeschouwing? Het wederzijds vertrouwen en het evenwicht in onze samenleving steunen voor een groot stuk op de creatie van een gemeenschappelijke ruimte die immuun is voor de invloed van godsdiensten of levensbeschouwingen.

Onze samenleving is vandaag opnieuw zoekende naar gemeenschappelijke afspraken en naar zo'n duidelijk afgebakende ruimte. Door de nadruk te leggen op de scheiding van kerk en staat, van de neutraliteit van de openbare dienst en van het onderwijs herbevestigen we de principes waarop onze samenleving rust.

Het sluitstuk waarin al deze principes kunnen worden verankerd, is de Grondwet. Daaraan kan vervolgens elke bestuurlijke entiteit zich spiegelen.

Daarom vraagt de CVR voor België:

- de onpartijdigheid van de publieke overheden alsook de gelijke behandeling van de burgers te garanderen door in de Belgische Grondwet het principe van de scheiding kerk en staat in te schrijven, wat de neutraliteit van de staat en de voorrang van de burgerlijke wetgeving op de religieuze voorschriften impliceert;
- dat de overheidsbeambten zich in de uitoefening van hun functies onthouden van het uiterlijk vertoon van een niet-confessionele of religieuze levensbeschouwing of van een voorkeur voor een gemeenschap of partij;
- dat de regels van de protocollaire voorrang van België officieel hervormd worden teneinde voorrang te verlenen aan de democratisch verkozen instellingen;
- dat de gebouwen bestemd voor de openbare dienst niet versierd zijn met tekens die eigen zijn aan een religieuze of niet-confessionele levensbeschouwing;
- dat de federale overheid noch rechtstreeks, noch onrechtstreeks officiële plechtigheden organiseren of eraan deelnemen als deze naar een religieuze of niet-confessionele levensbeschouwing verwijzen;
- dat in dat opzicht, de organisatie van een Te Deum of elke andere religieuze of niet-confessionele levensbeschouwelijke plechtigheid in de toekomst strikt behoren tot het privé domein. Wanneer de overheden de vertegenwoordigers van de erkende levensbeschouwingen uitnodigen, dan moeten deze laatsten op volstrekt gelijke wijze behandeld worden;

- dat een waardencharter aangenomen wordt dat het geheel van de democratische en fundamentele rechten omvat waaraan administraties zich intern en naar de burgers toe dient te houden;
- dat de wettelijke feestdagen en schoolvakanties zouden gedeconfessionaliseerd worden en niet verwijzen naar religieuze feesten;
- dat voor het land minstens één neutrale ruimte voorzien wordt voor de organisatie van officiële plechtigheden van nationaal eerbetoon.

De CVR vraagt als teken van vertrouwen in ons samenlevingsmodel de verankering van het principe van de seculiere democratische rechtsstaat in onze Grondwet.

Om de primauteit van het burgerlijk recht op de religieuze voorschriften te garanderen, de inmenging van godsdiensten in de overheid en openbare dienst te verhinderen, en om de objectieve onpartijdigheid van de overheid en haar aangestelden te verzekeren **vraagt deMens.nu** om het principe van de seculiere democratische rechtsstaat te verankeren in onze Grondwet. De Franstaligen formuleren dit met de term “laïcité”. **Dit vergt een wijziging van artikels 11, 19, 20, 21, 22, 24§1 en 181 van de Grondwet.**

Als koepel van de Nederlandstalige vrijzinnige verenigingen **vraagt deMens.nu** elke politieke partij erover te waken dat ook Het Vlaams en Brussels Hoofdstedelijk Gewest decreten of ordonnanties uitvaardigen die de beperkingen aan de veruiterlijking van de vrijheid van godsdienst of overtuiging stipuleren, gedragen met respect voor de fundamentele rechten en de rechten en de vrijheden van anderen in het bijzonder.

deMens.nu vraagt in het bijzonder de onpartijdigheid van de publieke overheden te garanderen voor de ambtenaren. Wij vragen van de Vlaamse en Brusselse overheden dezelfde onpartijdige houding: in de vertegenwoordiging door haar ambtenaren bij de uitoefening van hun ambt, in de aankleding van gebouwen bestemd voor de openbare dienst en in de afzijdigheid van de overheid bij het organiseren van officiële plechtigheden met een religieus of niet-confessioneel karakter. Ook in Vlaanderen en Brussel herstelt en versterkt het aannemen van een waardencharter door de administraties het vertrouwen in de seculiere rechtsstaat.

Denk voor
jezelf. Zorg
voor elkaar.

Zorg, een kernthema van

is vrijzinnig humanistisch